

ki so bila za Krpanove dobe na Notranjskem. Imamo, hvala bogu — cesto izpeljano, — pa ne do vsakega željnika, pač pa leži ta čisto na periferiji šolskega okoliša. Po nji prideš proti zapadu v slabih 2 urah v trg P...; proti vzhodu pa te pripelje v trg K... kras. Pretežna večina otrok pa do šolske dobe niti te ceste ne pozna. Železnica, reka sta pri šolarjih dva abstraktna pojma, in konkretno obliko zadobita šele v slučaju, ako imaš podobe, da jih jim pokažeš. Jezero in morje; to pač. Po 14-dnevnem deževju, ki k našemu duševnemu razvedrilu traja večkrat na leto, skačejo otroci preko obilice malih jezer, ki se pojavljajo v kotanjah razdrapanih kolovozov. Morje — pa ne ravno Jadransko — jim lahko ponazorim na travniku, ki leži kakih 100 m nižje pod šolo in ga pri trajnem deževju voda popolnoma preplavi. Lep učni pripomoček! Toliko v orientacijo kraljevnega opisa.

V tem kraju sem pričel službeno kariero. Prošnje pa, ki sem jih že vlagal za premestitev, so me doslej še vse prepričale, da je želja visokih gospodov, naj bi tu končal — bile so vse »odbite«.

Pričenjam z delovanjem.

Bil sem prvi učitelj na novorazširjeni enorazrednici. Šel mi je odkazal prvi razred. Saj veste, s kakšnimi občutki stopi vsak prvič v razred »molimo!« »Stare hiše« so pričele v zboru; novinci pa — eni topo zroč predse, drugim so se vrtele glave, kakor kolesa na oseh. Tudi smeha, pa še več joka je bilo.

Ko sem pričel izpraševati novince, sem mislil, da stojim v gluhozvojni.

Da je bil uspeh do časa nadzorovanja naravnost sijalen pri takih razmerah, je povsem naravno; saj sem dobil v pohvalo, črno piko. Čas beži, pa je z njim tudi pika obledela.

Prva štiri leta je bilo moje delovanje omejeno le na šolo. Šel, ki je tu služboval že blizu 20 let, je bil »persona grata«; jaz pa, ker sem jo precej po »blanško« potegoval, sem veljal le za »ljubljansko srajco«, čeravno sem platno prodajal precej daleč od Ljubljane. Pa ne samo krajevno, tudi duševno so mi privajali zmožnosti »srajčnika«. Če je nanesla prilika, da sem prišel v dotiko z našimi »veleumi«, sem lahko opazoval na vseh obrazih mnenje o mlekozobem fantiču.

(Dolje prih.)

Obrtno nadaljevalno šolstvo.

—o Trgovska-obrtna zbornica je imela dne 29. dec. p. l. sejo iz katere posnemamo sledeče: Zvišale so se tudi izdatni podpora za trgovske in obrtno nadaljevalne šole. Zanje je ustavljenih v proračun 450.000 kron. V ostalem se je med drugim nakazala kot enkratna izredna podpora trgovski akademiji za nabavo učil vsota 100.000 kron, za nepodržljivo dvorazredno trgovsko šolo v Novem mestu 10.000 kron. Obrtnonadaljevalne šole. V rešitvi nadaljnjih točk dnevnega reda je Trgovsko obrtna zbornica imenovala v odbore raznih obrtnonadaljevalnih šol v Sloveniji sledeče člane: za Domžale Fran Cerar, slavniki; za St. Jurij ob juž. žel. Josip Čretnik, izdelovalec umetnih milin; za Kamnik Jurij Weibl, mizar; za Mengeš Feliks Stare, za Mursko Soboto Ludovik Brumen, zbornični svetnik; za Šmarje pri Jelšah Martin Jesenek, urar; za St. Vid nad Ljubljano Simon Jovan, krojaški mojster, za šolo v Ljubljani kot tretjega zastopnika zbor. svet. Ložar.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročnino knjižarna »Učiteljsko tiskarno v Ljubljani«, Frančiškanska ulica šte. 6.

—k Alojzij Kraigher: Umetnikova triologija. V Ljubljani 1921. Samozaložba. Natisnila Učiteljska tiskarna. Cena 15 Din. Ivanu Cankarju v spomin. Prvi del: Umetnik v tujini, drama v enem dejanju. Drugi del: Umetnik v domovini, drama v enem dejanju. Tretji del: Umetnik v nebesih, komedija v enem dejanju. »Povej, kar bereš v svojem srcu; zatisi oči, ne glej poslušalca v obraz. Naj se joka ali naj se smeje, naj ti izteza roko v hvaležen pozdrav, ali naj pljuje nate, ne glej nanj.« Ivan Cankar. (Krpanova Kobila). Realist, kakor nam je dr. Kraigher znan že iz Školjke, Kontrolor Škrobarja in Zvona je tudi tu. Ob tretji obletnici je posvetil svoje delo Ivanu Cankarju kot njegov dober poznavalec in ožji prijatelj. Knjiga je polna doživljajev iz Cankarjevega življenja, ki bo v javnosti sigurno vzbujala mnogo zanimanja. Pozornost bodo vzbujale tudi znane osebnosti iz slovenske javnosti, ki nastopajo v »Trilogiji«. Knjiga se naroča v Učiteljski

knjižarni. Ljubljana, Frančiškanska ul. 6. O delu samem še izpregovorimo.

—k Staroindijske basni, bajke in pravljice. Priredil Jos. Suchy, slikal F. Plachy. Založila Splošna del. izobr. zveza »Svoboda«, Ljubljana 1921. Natisnila Ljudska tisk. v Mariboru. Cena 32 K z melkim cnotom, 36 K s trdim. Prva knjiga ima sledečo vsebino: Žolna in lev — sova kraljica ptic, veliko telo — kratka pamet, zajec — opica — šakal in vidra, panter in ovca, prešerni pav, osel v levji koži, premeteni rak, gazela — želva in žolna, nedotakljive gazele. Pisatelj pravi sam. Staroindijske basni, bajke in pravljice imenujem knjigo, ki vsebuje pravzaprav prihode iz prejšnjih Buddhe-Bodhisattve. Jataka je namreč naslov v pali-narečju svetega staroindijskega jezika sankrita spisanih pravljic. — Iz približno 570 prigodb sem izbral nekaj po svojem mnenju najbolj značilnih. — Knjiga vsebuje basni, bajke in pravljice, ki bodo gotovo prava naslada otrokom in se priljubijo tudi odraslim. Naravnost vzorne in zelo okusne so ilustracije, kakor tudi njih porazdelitev med tekstom. Zelo bodo slike poglabile otrokove vtiske in utrdile otrokovo fantazijo. Močno bi povzdignili slike barvotisk, ki bi bil vreden izdatke za lepo čelo. Tudi vnanja oprema, papir in tisk odgovarja lepemu delu. Knjigo toplo priporočamo za naše šolske mladinske knjižnice in tudi v priporočilo poedincem.

—k Naš list, Beograd, št. 9, 1. let. Prinaša poleg druge zanimive vsebine tudi sledeče slovenske spise in pesmi: G. Strniša: Slika, K. Meško: V sveti noči, A. Gradnik — C. J. Zmaj: Zima in Jezni vran.

— Polazenik, dar dobri deci. Izdala knjižarna Natošević v Novem Sadu. Knjiga ima sledeče slike: Kralja Aleksandra, vojvode Putnika in Mišića, prve straže, iz balkanske vojne, srbski reflektor i. dr. Sestavki so kratki in zanimivi za deco.

—k »Njiva«, št. 17—18 je izšla in prinaša zopet zelo raznovrstno in zanimivo vsebino: K.: Temelji »opoziciji«. — A. Druškovič: Okrog Male antane. — F. Omladič: Češka narodna cerkev. — Iv. Lah: F. M. Dostojevski. (Nekaj njegovih misli, zbranih o priliki stoletnice njegovega rojstva). — Omega: Misli psihologov. — France Veber: Anton Mahnič (I. Znanstvena nedostanost Mahničeve metode. II. Popolna pogrešnost Mahničeve metafizike. III. Usodna posledica te metafizike na poedinih poljih filozofije.) M. Ambrožič: Narodna telesna vzgoja. V bogatem »Listku« so zastopani: Alojzij Gradnik z jedkim sonetom »Veterani«; —e— je napisal kratko posmrtno ruske pesniku Aleksandru Bloku in priobčil prevod njegove »Rusije« ter odlomkov iz »Jesenskega razpoloženja« ter velikega pomena ruske revolucije in mesijanzima »Dvanajst. — F. J-o priobčuje nekaj momentnih fotografij »iz potovanja po Italiji«. A. Debeljak pa je iz Pariza poslal feljton o Leonu d'Orlierju. V »Pregledu« najdeš obravnavane svetovne dogodke, križo reparacijo, zadeve zunanje in notranje politike, parlamenta, ustave, ločitve cerkve od države, oceno Ušeničnikovega »Uvoda v filozofijo« ter obširen in zelo zanimiv referat o inostranih in domačih revijah. Na platnicah se nadaljuje dnevnik. — »Njiva« je edina napredna slovenska revija te vrste. Vedno rastoči krog njenih naročnikov dokazuje, kako potrebna je bila. V januarju izide sklepni zvezek prvega letnika. V drugem letniku bo imela »Njiva« 26 števk in bo izhajala redno vsakih 14 dni. — Toplo priporočamo!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Vabilo na izredno zborovanje ljubljanskega učiteljskega društva, ki se vrši dne 7. januarja (v soboto) ob 6. uri na dekliski šoli pri sv. Jakobu. Dnevni red: Razgovor o osnutku novega šolskega zakona za osnovne šole. Udeležba je obvezna! — Odbor.

+ Radoyljsko okrajno učiteljsko društvo sporoča na podlagi § 9. svojih pravil vsem članom, da se vrši občni zbor dne 14. januarja 1922. na Jesenicah ob 9. dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev po predsedniku. 2. Naše strupene in nestrupene kače. Predava tovariš Iv. Šega. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajničarke. 5. Poročilo računskih pregledovalcev. 6. Poročilo odseka za Učit. konvikt. 7. Volitev novega odbora, razsodišča in dveh pregledovalcev računov. 8. Določitev društvene članarine. 9. Volitev a) pedagoškega, b) prosvetnega in c) gospodarskega odseka in 10. Slučajnosti.

Odbor je v svoji seji dne 17. decembra 1921. izpremenil sklep zadnjega zborovanja, da se vrši občni zbor v Lescah v toliko, da se bo vršil na Jesenicah, to pa le iz tehtnih razlogov, ki se bodo razložili na prihodnjem občnem zboru.

Kosilo se vrši v kolodvorski restavraciji, ki tedaj nudi vsem dovolj prostora. Da pa ne bo take negotovosti radi številke kot v Radoyljci, je primoran vsak, ki se misli udeležiti kosila, to javiti tri dni prej vodstvu deške šole na Jesenicah. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj ima svoj občni zbor v četrtek dne 12. januarja 1922. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma točno ob 10. uri s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajničarke. 3. Volitev novega odbora. 4. Predlogi. 5. Po izvršenih točkah občnega zbora sledi predavanje v proslavo Cankarjevega spomina. (Tov. Albin Spreitzer). Udeležba je za vse člane(-ice) obvezna! Odsotnost se mora opravičiti.

+ Šmarsko rogaško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 12. januarja ob 10. uri na Slatini po sledečem vzporodu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Poročilo o zborovanju UJU v Zagrebu, poroča tovariš Verk. 5. Spomini na kmetijski tečaj na Grmu, poroča tov. Štefancioza. 6. Volitve. 7. Slučajnosti. K mnogobrojni udeležbi vabi za odbor predsednik.

— Vabilo na ustanovni občni zbor »Društva učiteljic, učiteljic ženskih ročnih del in otroških vrtaric«, ki se vrši v Mariboru dne 12. jan. 1922. ob pol 3. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. 1. Otvoritveni govor. 2. Društvena pravila. 3. Volitev odbora. 4. Predlogi in slučajnosti.

Imamo sicer v Beogradu društvo učiteljic, ki se imenuje ponosno »Društvo učiteljic in zabavilj kraljevine SHS«, imamo v Ljubljani »Društvo učiteljic Slovenije« — a moramo priznati, da nam je Beograd in tudi Ljubljana predaleč, da bi se udeleževale rednih zborovanj. Vendar imamo tudi me v severnem delu Slovenije, na bivšem Štajerskem, naše težnje, za katere bi se rade potegovali — ali za društvo v Ljubljani bi le bile članice na papirju, ker vsled oddaljenosti ne moremo dejansko sodelovati ter se ne moremo brez velikih izdatkov zborovati v Ljubljani udeleževati. Zato si osnujemo sestersko društvo s istim cilji in pravili. Vsaka društvenica ostane ud svojega okrajnega učiteljskega društva, naša članarina bo le majhna.

Delovati hočemo za skupne težnje, se tovariško pogovoriti o skupnih zahtevah, ki jih imamo me ženske posebej. Kot »Društvo učiteljic« stopimo avtomatično v »Ženski Savez« in imamo pravico poslati delegatke na skupščine »Ženskega Saveza«. Ena trka povsod zastoni, v društvu združene pa smo močne in upoštevane vredne.

Za pripravljalni odbor: Marija Godec, uč. Marija Tomažič, uč. Matilda Vodenik, uč. žensk. roč. del.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 12. januarja 22. ob 10. uri v dekliski šoli v Slovenski Bistrici s sledečim vzporodom: 1. Prečitane zapisnikov. 2. Dopisi. 3. Predavanje nadzornika šolskih vrstov g. A. Skulja o kmetijstvu in vrtarstvu. 4. Poročilo odbora. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. Zborovanje je za vsakega člana obvezno. Odbor.

+ Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo imelo novembarsko zborovanje v Šmarju. Predsednik pozdravi navzoče ter govori o Nj. Vel. Petru in kr. Aleksandru. Zapisnik se prečita. Pismo se poslovi tov. Zofka Debelak. Prispevke za Debničkov spomenik sprejema Burdian. Predsednik nam je poročal o svojem potovanju v Srbijo. Skupščine v Zagrebu sta se udeležila tov. Šumer in Verk. Prihodnje naše zborovanje je 12. jan. 1922 v Rogatecu.

+ Okrajno učiteljsko društvo za Prekmurje je zborovalo dne 3. decembra t. l. v Murski Soboti. Udeležba je bila z ozirom na visok sneg in mraz povoljna. Vendar je videti, da so zvesti zborovanju vedno eni in isti, druge pa oivra lepo vreme istotako kot sneg. Tov. Požegar je imel lepo predavanje o delu med narodom. Med zborovanjem so se razpečali bloki za učiteljski konvikt, agitacija za pedagoški krožek se je pa prelozila na drugo zborovanje, ker ne gre, da bi vse breme nosilo le 40 navzočih članov, drugih 80 pa uživalo samo dobroto. Z ozirom na izvanredno draginjo, ki vlada v Prekmurju se sklone, da se predloži na pristojna mesta spomenica, ki naj pojasni položaj učiteljstva v teh krajih in ga podpre z gotovimi dejstvi. V ta namen je bil izvoljen poseben odsek. Blagajničarka je opozorila člane na redno plačevanje čla-

narine, dolžnost, katero mora pač vsak član kljub nekaterim neprilikam dobro poznati. Prihodnje zborovanje se bo vršilo 14. januarja 1922. l. Ker so na vrsti važne točke in pa volitev odbora, naj se zborovanja vsak član zanesljivo udeleži!

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 15. novembra 1921 v Gor. Radgoni ter je storilo sledeče sklepe: 1. Matični list se uvede za vse učence prve učne stopnje z repetenti vred. 2. V odpustnicah bi naj bila tudi rubrika »skupne šolske zamude«. 3. Učna oblast naj izda čimprej enotne učne načrte in vzorčne urnike. 4. Ure za srbohrvaščino naj se ne jemljejo od ur za učni jezik. 5. Cirilica se naj še ne uvaža v 3. šol. letu. 6. Uvedejo naj se enotni šolski zvezki. 7. Dedijerjev zemljevid naše kraljevine, ki ga je priporočala šolska oblast, je z ozirom na severno mejo in nemška imena za šole ob meji vsaj zelo pomanjkljiv, če ni neraben. V prihodnje naj da višji šolski svet publikacije prej oceniti po strokovnjakih, preden jih priporoča šolam v nakup.

+ Učiteljsko društvo za Prekmurje vrši glavno zborovanje dne 14. 1. 22. točno ob 10. uri v Murski Soboti. Dnevni red.

1. Volitev odbora. 2. Letno poročilo. a) predsednika, b) blagajnika. 3. Pregled članov. 4. Plačevanje članarine. 5. Nujnost tesne stanovske organizacije. 6. Ev. podavanje »O ustroju kmet. tečajev ter o km. mlad. organizacijah«. 7. Predlogi in slučajnosti. Časi so resni, pridite vsi, vam kliče imenom odbora Požegar, preds.

+ Šoštanjsko učiteljsko društvo je imelo dne 15. decembra v Šoštanju svoj redni občni zbor. Udeležba je bila prav povoljna, navzoče je bilo tudi šoštanjsko meščanskošolsko učiteljstvo.

Iz tajniškega poročila posnemamo, da je imelo društvo leta 1921. 8 društvenih zborovanj. Po zaslugi nekaterih agilnih članov posebno tov. Skale, ki je prevzel skoraj vsa predavanja, je društvo intenzivneje delovalo kakor prejšnje leto. Zeleti je, da se v prihodnje poprimemo brez izjeme vsi člani pozitivnega dela. Konstatira se razveseljivo dejstvo, da je včlanjeno v društvo vse ljudsko in meščanskošolsko učiteljstvo okraja.

Blagajnikovo poročilo se vzame z zahvalo na znanje. Društvena članarina za l. 1922. se določi na 300 K, ki se plača v mesečnih obrokih po 25 K. Članarino in vse druge društvene prispevke odtegujejo šol. voditelji od mesečne plače ter jih sproti nakazujejo po poštinih položnicah blagajniku. Zaostala članarina za leto 1921. se odtegne dne 1. januarja 1922. Za Učiteljski konvikt se določi znesek 500 K, za rezervni sklad 300 K; društvo pristopi z 1 deležem k Učit. zdraviliškemu domu v Rogški Slatini.

Izvoljen je bil naslednji društveni odbor: predsednik Vinko Stopar, šol. vod. v Velenju, podpredsednik Martin Vrečko, učit. v Šoštanju, tajnica Ernestina Vau-potova, učit. v Velenju, blagajnik Alfonz Mazlu, učit. v Šoštanju, odbornika: Alojz Trobej, šol. rav. v Šoštanju in Franc Kranjc, učit. v Šmartnu ob Paki, namestnici: Agneza Kosarjeva, učit. v Škalah in Gusta Janežičeva, učit. v Šoštanju, rač. pregledovalca: Leopold Viher, nadučit. v St. Janžu in Ant. Skala, šol. vod. v Topolščici.

V učit. razsodišče so bili izvoljeni: preds. Alojz Trobej, šol. rav. v Šoštanju, nam. Valentin Weber, nadučit. v Šmartnu ob Paki, prisled. Ivan Smolnikar, šol. vod. v Zavodnjah in Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju, nam. Martin Vrečko, uč. v Šoštanju in Helena Dolencova, učit. v Velenju.

Resolucija: Učit. društvo za šoštanj-ski okraj poziva UJU poverjeništvu Ljubljana, da dela na ukinitve naredb o potrošačkih združenj, ker je naredba v sedanjih stilizaciji neizvedljiva in ker bi podeželsko učiteljstvo od sličnih združenj zaradi oddaljenosti njih sedeža ne imelo nikakršnih koristi. Vplačani 10% prispevki se naj vrnejo.

+ Ptujsko učiteljsko društvo je zborovalo 15. XII. 21. v Ptuj.

1. Prva točka (seveda!) opomin nekaterim članom, ki še sedaj niso plačali članarine — vsaj sram bi naj jih bilo, če že o stanovski zavednosti ni več govora! 2. Tov. Ivo Jančič: risanje v osnovni šoli. Podal nam je prav dobro sestavljen učni načrt za vse tri stopnje, ki se bo razmnožil in razdelil na šolska vodstva. Predlog, da bi se natisnile tudi vse risbe, se ni sprejel, in sicer z utemeljitvijo: čim manj predlog, tem boljše. Prihodnjič: barvanje in perspektiva.

3. Tov. Franc Martinc: delo pedagoškega krožka: referati naj bi bili v obliki zapisnikov iz učiteljevega dela, v raznih učnih urah, ker le s praktičnimi poskusi bomo lahko napredovali. Teoretični re-